

Judith Metz en Frank van Strijen over jongerenwerk anno 2012

Oud beroep,

Het jongerenwerk kan als aparte werksoort binnen het sociaalagogische domein terugkijken op een geschiedenis van zo'n 140 jaar. Maar nog steeds woeden er stevige discussies over het beroep. Is het wel een echte professie? Wat is precies het rendement? *SoziO* sprak met Judith Metz en Frank van Strijen. Beiden schreven onlangs een boek over jongerenwerk.

Jurja Steenmeijer

Gastvrijheid en huiselijkheid is belangrijk in het jongerenwerk, dus Judith Metz steekt niet van wal voordat er twee koppen koffie met ambachtelijk geklopte melk op tafel staan. 'Toen ik bij *Youth Spot* (zie kader) begon, een jaar of twee geleden, viel ik midden in een felle discussie over de inhoud van het jongerenwerk. Uit het debat sprak een enorme passie en betrokkenheid, maar de heftigheid heeft me ook verbaasd. Hoe kan het, dat over een vak dat al zo lang bestaat, nog geen helder beroepsbeeld bestaat? Ik besloot de geschiedenis van het jongerenwerk eens op een rij te zetten aan de hand van bestaande literatuur, en me daarbij te richten op de vormen van jongerenwerk, de doelstellingen, de doelgroepen en de rol van de jongerenwerker in de verschillende tijdsvakken.' Uit die zoektocht is volgens Judith wel een duidelijke conclusie te trekken: 'Je ziet dat elke periode haar eigen dynamiek heeft, waarbij de uitvoering onder invloed

van maatschappelijke ontwikkelingen wel heel divers is. Maar de legitimiteit – zeg maar de maatschappelijke functie – van het jongerenwerk is in alle periodes te omschrijven als: jongeren helpen hun plaats te verwerven binnen de samenleving.'

Steigerhout

Frank van Strijen is een man van de praktijk. Gezeten aan een tafel van steigerhout in zijn kantoor in Rotterdam illustreert hij zijn betoog met talloze anekdotes en metaforen. 'Als je een goede koers wil varen – weten waar je heen wilt – dan moet je ook weten waar je vandaan komt. We zijn al ruim honderd jaar onderweg met jongerenwerk, maar het competentieprofiel en de beroepscode voor jongerenwerkers zijn pas in de afgelopen jaren opgesteld.' In zijn visie speelt niet alleen de formele professionalisering een rol,

nieuwe stijl?

FOTO: JOOLA STEENHUIJER

jongerenwerkers hebben er ook baat bij om met elkaar op informele wijze het gesprek aan te gaan. 'Als ik training geef aan jongerenwerkers, stel ik bij het introductierondje ook altijd de vraag: wat is volgens jou de doelstelling van goed jongerenwerk? En dan zie je soms in een team van jongerenwerkers, dat er veel verschillende meningen zijn. Vaak gaat het om mensen die al jarenlang met elkaar werken en optrekken. Op dat moment realiseren ze zich: we doen ongeveer hetzelfde, maar we zitten helemaal niet op één lijn. Werken met jongeren is al beweeglijk genoeg, om geen koers te hebben. Anders ben je gewoon een dobberend schip dat met elk zuchtje wind weer een andere kant op wordt geblazen. Ik vind dat jongerenwerkers een duidelijk verhaal moeten hebben: dit is de visie waar vanuit we werken. En vanuit die visie hebben we ons een missie gesteld. Vervolgens vertaalt die missie zich in concrete doelstellingen. Er zijn jongerenwerkers die

bijzonder succesvol zijn in hun vak. Ze hebben het in hun vingers. Maar als je ze vraagt: wat doe je nu precies wat het zo succesvol maakt, dan blijft het stil of krijg je een stamelend verhaal over de dagelijkse praktijk. Ik noem dat: onbewust bekwaam.'

Bedreiging

Onlangs werd bekend dat Hogeschool Windesheim stopt met de opleiding Cultureel Maatschappelijke Vorming (CMV). In hoeverre vormt dat een bedreiging voor de toekomst van het jongerenwerk? Frank: 'De opleiding CMV heeft nooit volledig aangesloten bij de noodzakelijke vaardigheden van een jongerenwerker. Het lijkt er wel op, maar is het net niet, omdat het de aandacht moet delen met andere terreinen in het welzijns- werk. Er valt meer dan genoeg te vertellen over jongerenwerk om er een vierjarige opleiding of

>>>

>>> een vierjarige mbo-opleiding mee te vullen. Op het moment dat studenten niet worden opgeleid tot jongerenwerker, kun je ook niet verwachten dat ze professioneel zijn.'

Judith onderschrijft de mening van Frank en benadrukt het belang van de opleiding in het kader van professionalisering. 'Wanneer het jongerenwerk wordt vergeleken met bijvoorbeeld het maatschappelijk werk, is zichtbaar dat het jongerenwerk een eigen opleiding voor de ontwikkeling van haar beroep heeft gemist. Jongerenwerk heeft echt een eigen expertiseterrein: een combinatie van welzijnswerk met jong-zijn. Tegelijkertijd heeft de beroepsgroep ook een eigen verantwoordelijkheid. In *Youth Spot* werken bijvoorbeeld aanbieders van het jongerenwerk samen met CMV en jongerenwerkkopleidingen aan kennisontwikkeling. Het management van het jongerenwerk kan meer sturen op beroepsontwikkeling, bijvoorbeeld door in teamoverleg casuïstiek te bespreken. Van jongerenwerkers vraagt het een zekere mate van discipline en doelgerichtheid. Jongerenwerkers ontkomen er niet aan om – naast het uitvoerende werk – ook tijd en energie te steken in het reflecteren op het eigen handelen en de zoektocht naar werkzame methodieken, waarbij de verbinding wordt gezocht met de wetenschap.'

Negatieve imago

Frank geeft zijn visie op de toekomst van het jongerenwerk: 'Misschien laten we in de toekomst de term jongerenwerk wel helemaal vallen, mede door het negatieve imago dat daaraan kleefte. Ik denk en hoop dat we toegaan naar de term buurtpedagogiek, afkomstig van Micha de Winter. Ik merk dat in alle discussies, of het nu gaat over een achterstandswijk of een Vinex-wijk, wordt gesproken over jongeren en buurtbewoners. Maar jongeren zijn ook buurtbewoners. De re-integratie van jongeren in hun eigen wijk moet veel meer op de kaart komen te staan als doelstelling voor het jongerenwerk. De buurtpedagoog of jongerenwerker moet een centrale rol gaan spelen in de wijk, en zich niet alleen met de jongeren bezighouden, maar ook met de andere buurtbewoners, de fysieke ruimte en de professionals in de wijk. De jongerenwerker wordt van de buurt en de buurt wordt weer van de jongerenwerker. Present zijn in de wijk betekent dat je voor iedereen zichtbaar bent, en ook gewoon eens, zonder directe aanleiding, een kop koffie gaat drinken met de wijk-agent. Het is van belang om te stoppen met het creëren van kunstmatige wereldjes voor jongeren binnen de muren van een locatie. Die kleine eilandjes waar jongeren zich op hun gemak voelen zijn prettig voor jongeren en voor jongerenwerkers, maar ik zie dat je daarmee ook de mentaliteit van "de jongeren tegen de wijk" in stand houdt. Het jongerenwerk moet loskomen van de hier-en-nu mentaliteit. De tijd die je als jongerenwerker doorbrengt met een jongere, beslaat een aantal jaar. Maar wat uiteindelijk telt, is de betekenis die je hebt in het verdere leven van de jongere. Als je daarvoor in de tijd dat je contact met ze hebt, soms stevig de confrontatie moet aangaan, dat zij dan zo. Want als je daardoor de kans vergroot dat deze jongere uiteindelijk succesvol zijn eigen weg vindt in de maatschappij, zie je dat ook een fikse confrontatie een zinvolle gebeurtenis is, minstens van evenveel betekenis als een gezellige avond in het jongerencentrum.'

Economische crisis

Op de vraag naar de nabije toekomst van het jongerenwerk heeft ook Judith een duidelijke visie. 'Door de economische crisis en Welzijn Nieuwe Stijl staat het jongerenwerk nu op een kruispunt. Ga je voor professioneel jongerenwerk of wordt het een zaak van vrijwilligers georganiseerd in verenigingen, zoals in het buitenland vaak het geval is? Ik zie de noodzaak van professioneel jongerenwerk, de complexiteit van de samenleving

ADVERTENTIE

Windesheim

Windesheim,
partner in gezondheid en welzijn

Windesheim biedt expertise op het gebied van ouderen, jeugdzorg en overgewicht, psychiatrie en verslaving, logopedie, veiligheid en preventie. Door onderwijs, onderzoek en ondernemen te integreren levert Windesheim een bijdrage aan actuele

maatschappelijke vraagstukken. Naast hbo-bacheloropleidingen bieden wij diverse (post-)hbo cursussen en maatwerktrajecten. Ook met uw onderzoeksvraag op het gebied van gezondheid en welzijn kunt u bij ons terecht.

Windesheim Informatiecentrum
0900 - 8899 (lokaal tarief)
Campus 2-6, Zwolle
www.windesheim.nl

vraagt daarom. Op het oog lijkt Nederland heel egalitair, en we zijn een van de rijkste landen ter wereld. Tegelijkertijd maakt dit Nederland een heel complexe samenleving. Er bestaan veel impliciete sociale codes, en de mate waarin je die codes kent en ermee kan spelen, bepaalt voor een groot deel de maatschappelijke kansen. Je ziet dat het voor veel mensen, waaronder jongeren, ontzettend moeilijk is om de complexe samenleving met al haar codes te doorgronden, laat staan je daar succesvol een plaats in verwerven. Omgekeerd is het zaak dat er in de samenleving meer ruimte komt voor het zijn en het volwassen worden van jongeren. Jongeren zijn immers het toekomstkapitaal. Het professionele jongerenwerk doet dat door vanuit de belevingswereld van jongeren aansluiting te zoeken bij wat er in de samenleving speelt. Hierbij gaat het nadrukkelijk om meer dan preventie, inzet is dat een nieuwe generatie volwassen wordt als deel van de samenleving.'

Rode draad

Judith hoopt dat haar boek bijdraagt aan helderheid over de inhoud van het jongerenwerk doordat het woorden geeft aan de kern van het vak: 'De uitvoering van het jongerenwerk beweegt enorm, in de geschiedenis, maar ook in de huidige tijd. Omdat het werk dicht bij de samenleving en bij jongeren staat die beide permanent in ontwikkeling zijn, is het jongerenwerk continu in beweging. Maar dat wil niet zeggen dat het jongerenwerk geen identiteit heeft, of geen duidelijke kern. Er zit wel veel variatie in de uitvoering, maar de rode draad van het jongerenwerk is in de tijd hetzelfde gebleven: het begeleiden van jongeren bij het volwassen worden binnen de samenleving. Het jongerenwerk heeft laten zien adequaat te

Judith Metz

Judith Metz is auteur van het boek: *Kleine stappen, grote overwinningen. Jongerenwerk: historisch beroep met perspectief*, waarin ze de geschiedenis van het jongerenwerk schetst in de periode van 1870 tot nu. Ze is programmeur van Youth Spot in Amsterdam, en daarnaast senior onderzoeker aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam. Youth Spot is het onderzoeks- en praktijkcentrum voor jongerenwerk in Amsterdam waarin samenwerken: Combiwel, Streetcornerwork, Dock, IJsterk, Roc ASA, Roc van Amsterdam en de Hogeschool van Amsterdam. Onderzoeksterreinen zijn: talentontwikkeling voor risicojongeren, methodiekbeschrijving van klassieke vormen van jongerenwerk zoals de inloop, ambulant werken en individuele trajectbegeleiding. Binnenkort wordt een onderzoek gestart naar meidenwerk.

kunnen inspelen op maatschappelijke vragen en behoeften van jongeren, en zal dat ook in toekomst blijven doen.'

Frank vat ten slotte nog samen waar het voor zijn gevoel om draait: 'De kern van het jongerenwerk in mijn ogen is: vandaag moet het een klein beetje beter gaan met jongeren dan met gisteren. Ik ben van mening dat we nog niet hebben gezien wat er kan gebeuren als het jongerenwerk of het werken met jongeren in de brede zin zijn volledige potentieel gebruikt. Hopelijk geeft mijn boek een impuls, qua visie en handvatten, om het werken met jongeren vele malen effectiever te maken.' ■

Frank van Strijen

JONGEREN- WERK NIEUWE STIJL

Frank van Strijen was jarenlang werkzaam als jongerenwerker in verschillende wijken in Rotterdam. Een paar jaar geleden schreef hij een boek over de straatcultuur, gebaseerd op zijn eigen ervaringen. Tegenwoordig werkt hij vanuit zijn eigen bureau *Jeugd enzo*. Naast het organiseren van trainingen en het ondersteunen van gemeenten bij de vormgeving van het jongerenwerk, zijn hij en zijn collega's nog regelmatig op straat terug te vinden als uitvoerend jongerenwerker. In samenwerking met AVANS+ ontwikkelde hij de post-bacheloropleiding 'Jongerenwerk Nieuwe Stijl' die in het najaar van 2011 van start is gegaan. Deze opleiding beoogt, net als zijn boek met de gelijknamige titel, bij te dragen aan de professionalisering van het beroep van jongerenwerker.